

Tribuna

Dijous

Montse
Castaño

Divendres

Josep Maria
Casasús

Dissabte

Imma
Torner

Diumenge

Jordi
Solà

Dilluns

Aina
Vives

Dimarts

Àngel
Castiñeira

Llibertat de pensament

Florent

David Bueno

Director de la Càtedra
de Neuroeducació
UB-EDU1st

Àmbits del coneixement, sobre les diverses manifestacions de l'odi, la intolerància i la discriminació, i analitzar la capacitat que tenim per construir espais de convivència i respecte. En la taula rodona en què vaig participar com a especialista en genètica, neurociència i educació vam parlar sobre com influeixen i s'interrelacionen l'herència i l'entorn, inclosos els entorns educatius, per fer que siguem com som, ens comportem com ho fem i pensem d'unes determinades maneres. En acabar em vaig quedar a escoltar la següent taula rodona, sobre els límits a la llibertat d'expressió.

LA DECLARACIÓ DELS DRETS HUMANS del 1948 recull de manera explícita, a l'article

19, el dret a la llibertat d'expressió: "Tot individu té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; això comporta el dret a no ésser inquietat per causa de les opinions", diu textualment. Tanmateix, sovint es matisa dient que aquest dret pot ser restringit legalment en diversos casos, per exemple per protegir la seguretat pública, salvaguardar el dret a la reputació i la dignitat d'altres persones, incloses les relatives a creences, etcètera. La llibertat d'expressió es relaciona directament a la de pensament, que també és recollida de manera explícita a la Declaració, a l'article 18.

A QUÈ TREU CAP TOT AIXÒ QUE EXPLICO?

En la taula rodona sobre els límits a la llibertat d'expressió hi participava, entre altres persones, la feia poc nomenada magistrada del Tribunal Constitucional María Luisa Segoviano, que, segons es diu, pertany al sector progressista. Una de les seves primeres intervencions em va impactar. Parlava sobre els casos en què els tribunals europeus han contradit els espanyols en condemnes per fer ús de la llibertat d'expressió. Va dir, textualment, que "aquests tribunals [europeus] no entenen que, a Espanya, per protegir la lli-

bertat d'expressió cal limitar la llibertat d'expressió".

MALGRAT QUE PUGUI SEMBLAR un contrasentit, perquè en principi si es limita la llibertat d'expressió no es defensa aquest dret sinó que es coarta, s'acostuma a justificar en la salvaguarda de la seguretat pública i del dret a la reputació i la dignitat d'altres persones. Són aspectes que, sens dubte, tenen importants connotacions ideològiques, com malauradament sembla intuir-se en algunes sentències de determinats tribunals. Més enllà d'això, limitar la llibertat d'expressió afecta greument la llibertat de pensament. Aquí vull anar a parar.

QUAN ES VA PRESENTAR EN PÚBLIC la Declaració dels Drets Humans es va dir, segons textos recollits posteriorment, que la llibertat de pensament constitueix "la base i l'origen de tots els altres drets". A la qual cosa el Tribunal Europeu dels Drets Humans (TEDH) hi va afegir que és "la base de la societat democràtica". Amb els coneixements actuals sobre neurociència educativa, que és la disciplina acadèmica que analitza de quina manera la maduració progressiva del cervell afecta els aprenentatges i també com l'educació influeix en la construcció del cervell, sabem que la manera com es construeix i madura el cervell condiciona com pensem i ens comportem, a través de les xarxes neuronals que es van establint en funció de l'educació que rebem i de com la rebem. També sabem que el pensament està estretament lligat a la parla. Malgrat que podem pensar en imatges, sons i sensacions, els pensaments complexos s'estructuren al voltant de les paraules, ja siguin parlades o silencioses, reproduïdes dins el nostre cervell. Dit d'una altra manera, l'expressió oral, què diem i com ho diem, i també què ens diuen i què ens deixen dir, afaiçonada el nostre cervell i, en conseqüència, influeix en què pensem i com ho pensem.

LA LLIBERTAT DE PENSAMENT no és absoluta, perquè depèn de la nostra capacitat d'imaginació. Tanmateix, un ambient social que sigui favorable i que promogui el pensament intel·lectual i la crítica potencia la imaginació i la llibertat de pensament, afavorint l'establiment de connexions neuronals entre les zones del cervell implicades en aquestes funcions. Limitar la llibertat d'expressió implica, per tant, limitar la crítica. I aquesta limitació afecta negativament la llibertat de pensament. La qual, com diu el TEDH, és la base de la societat democràtica. En comptes de limitar la llibertat d'expressió, com defensen alguns, no seria més democràtic construir espais de convivència i respecte on valorar les crítiques per eixamplar la llibertat de pensament?

“La magistrada del TC María Luisa Segoviano em va impactar quan va dir que “els tribunals [europeus] no entenen que, a Espanya, per protegir la llibertat d'expressió cal limitar la llibertat d'expressió”

“Limitar la llibertat d'expressió implica limitar la crítica. I aquesta limitació afecta negativament la llibertat de pensament